

ВИЩИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД УКРАЇНИ

вул. Московська, 8, корпус 5, м. Київ, 01029, тел.: +38(044) 501-95-25, тел/факс: +38(044) 280-85-40
E-mail: info@vasu.gov.ua Web: www.vasu.gov.ua Код ЄДРПОУ 33235788

19. 05. 2016 № 13 16/9-14/16

На № _____ від _____

Голові Комітету Верховної Ради
України з питань соціальної політики,
зайнятості та пенсійного забезпечення
Денісовій Л.Л.

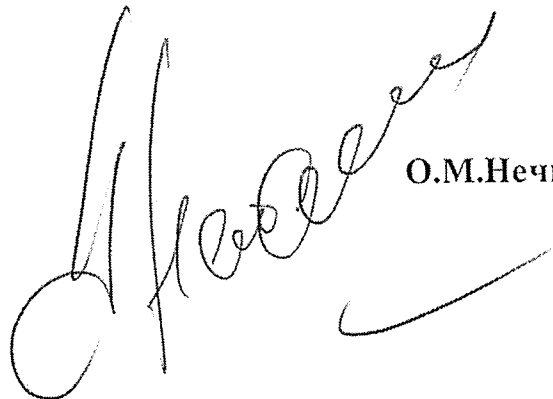
Шановна Людмило Леонтіївно!

Вищий адміністративний суд України підготував висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування та єдиних принципів нарахування пенсій» (реєстр. № 4608 від 06.05.2016), внесений Кабінетом Міністрів України, та надсилає його для врахування під час розгляду законопроекту Комітетом.

Додаток: Висновок на 4 арк.

З повагою

Голова суду

О.М.Нечитайло

ВИСНОВОК
до проекту Закону України
«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо
запровадження накопичувальної системи загальнообов'язкового
державного пенсійного страхування та єдиних принципів
нарахування пенсій»
(реєстр. № 4608 від 06.05.2016)

Метою проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування та єдиних принципів нарахування пенсій» (далі – проект Закону), як зазначено у пояснювальній записці, є створення справедливої системи пенсійного забезпечення шляхом переходу на єдиний принцип нарахування пенсій.

Разом із цим проектом Закону, зокрема, пропонується пенсійне забезпечення суддів здійснювати на загальних засадах відповідно до Закону України «Про систему пенсійного забезпечення та загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», а також скасувати для державних службовців «привілеї» у пенсійному забезпеченні, які передбачено розділом XI «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про державну службу» (від 10.12.2015 № 889-VIII) (далі – Закон).

Вищий адміністративний суд України, здійснивши аналіз положень проекту Закону, не може з ними погодитись з огляду на таке.

У частині першій статті 126 Основного Закону України закріплено положення, згідно з яким незалежність і недоторканність суддів гарантується Конституцією і законами України. Складовою цих гарантій є обов'язок держави забезпечувати фінансування та належні умови для функціонування судів і діяльності суддів через визначення у Державному бюджеті України окремо видатків на утримання судів (частина перша статті 130 Конституції України).

Крім цього, відповідно до частини четвертої статті 48 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» незалежність суддів забезпечується, зокрема, належним матеріальним та соціальним забезпеченням судді.

Надання суддям передбачених цим Законом пільг, компенсацій і гарантій не може ставитися у залежність від грошових доходів суддів і тим самим не можуть звужуватися гарантії їх незалежності.

З іншого боку, організаційне забезпечення роботи суду здійснює його апарат, більшість працівників якого є державними службовцями.

Так, державна служба є державним правовим і соціальним інститутом, який здійснює в рамках своєї компетенції реалізацію цілей і функцій органів влади та управління шляхом професійного виконання службовцями своїх посадових обов'язків і повноважень, що забезпечують взаємодію держави і громадян у реалізації їхніх інтересів, прав і обов'язків. Становлення правової

демократичної держави неможливе без становлення якісно нового інституту державної служби.

Враховуючи те, що на сьогодні значна частина реального сектору економіки не показує достовірних даних про розміри реальних доходів та фактичної заробітної плати найманих працівників («заробітна плата у конвертах»), а також ігнорує реальну оплату внесків до соціальних фондів, відрахування із заробітної плати суддів і державних службовців слугують вагомим джерелом наповнення пенсійного та інших соціальних фондів.

При цьому, як правило, судді займають посади, а державні службовці вступають на держслужбу на весь період своєї професійної кар'єри і набувають, відповідно, певних гарантій як стимулювання за бездоганну та безперервну службу.

Водночас одним із критеріїв боротьби з корупційними явищами, за висновками світового банку та інших міжнародних установ, є достатній рівень заробітної плати суддів і державних службовців (можливих суб'єктів корупційних діянь) та, як наслідок, їх пенсійне забезпечення. Для досягнення антикорупційного ефекту від втілення Закону в життя необхідно встановити дієвий контроль за діяльністю вказаних у Законі суб'єктів та створити комфортні умови для залучення на посади судді та державних службовців порядних і чесних людей.

Тому урівноваження пенсій у розмірах між одержувачами пенсій за спеціальними законами та пенсій на загальних підставах повинно вирішуватися шляхом підвищення рівня пенсійного забезпечення, насамперед розмірів тих пенсій, які не забезпечують достатній рівень життя громадян.

Варто зазначити, що позбавлення спеціальної пенсії суддів та скасування спеціальної пенсії для державних службовців створює передумови до стрімкого повернення кризових явищ на кшталт дев'яностих років, коли через низький рівень заробітної плати та відсутність соціальних гарантій значно знизилася можливість залучення найбільш компетентних і кваліфікованих спеціалістів.

Як наслідок, на посади судді будуть призначатися, а на державну службу приходитимуть недостатньо некомпетентні фахівці або Україна вимушена буде залучати на всі без винятку посади суддів або державної служби іноземців («вчорашніх іноземців»), яким у подальшому будуть повернуті втрачені державні гарантії. При цьому власний національний «банк професіоналів» буде втрачено.

Відсутність кваліфікованих кадрів значно погіршить роботу апарату суду і, як наслідок, суду в цілому та якість здійснення ефективного правосуддя.

Тому позбавлення спеціальних гарантій, у тому числі й спеціальної пенсії для суддів та державних службовців, може призвести до відтоку професіоналів низької та середньої ланок.

Крім того, на неприпустимості і неконституційності скасування та зміни або встановлення нових підстав і умов надання пільг, компенсацій,

гарантій та нарахування пенсій або щомісячного грошового утримання окремим категоріям громадян неодноразово наголошував Конституційний Суд України у рішеннях від 20 березня 2002 року № 5-рп/2002, від 17 березня 2004 року № 7-рп/2004, від 1 грудня 2004 року № 20-рп/2004, від 11 жовтня 2005 року № 8-рп/2005, від 18 червня 2007 року № 4-рп/2007, від 9 липня 2007 року № 6-рп/2007 та від 03 червня 2013 року № 3-рп/2013.

У згаданих рішеннях Конституційний Суд України зазначив, що утворюючи і забезпечуючи права і свободи громадян, держава окремими законами України встановила певні соціальні пільги, компенсації і гарантії, що є складовою конституційного права на соціальний захист і юридичними засобами здійснення цього права, а тому відповідно до норм Конституції України вони є загальнообов'язковими, однаковою мірою мають додержуватися органами державної влади, місцевого самоврядування, їхніми посадовими особами. Невиконання державою своїх соціальних зобов'язань щодо окремих осіб ставить громадян у нерівні умови, підриває принцип довіри особи до держави, що закономірно призводить до порушення принципів соціальної, правової держави.

Разом із цим відповідно до статті 25 Закону України «Про запобігання корупції» особам, уповноваженим на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, забороняється займатися іншою оплачуваною або підприємницькою діяльністю (крім викладацької, наукової і творчої діяльності, медичної практики, інструкторської та суддівської практики із спорту), або підприємницькою діяльністю, якщо інше не передбачено Конституцією або законами України.

Слід зазначити, що судді та більшість державних службовців відпрацювали десятки років та сплачували збільшений збір на обов'язкове державне пенсійне страхування.

Так, починаючи з 2000 року для суддів та державних службовців було встановлено прогресивну ставку внеску залежно від рівня заробітної плати: від 1 відсотка - для доходу менше ніж 150 гривень до 5 відсотків - для доходу понад 501 гривень.

Протягом 10 років цей внесок змінювався і з прийняттям у 2010 році Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» становив 6,1 відсотка, у той час як для решти найманих працівників він становив 3,6 відсотка.

Тобто важливу складову статусу державних службовців, яка забезпечувала рівень гарантій, знівлено у запропонованому проекті Закону. Розраховуючи на одержання в майбутньому обіцяного державою рівня матеріального забезпечення державні службовці протягом тривалого періоду роботи в державних органах були позбавлені можливості мати більший рівень такого забезпечення, який був на той час в інших секторах економіки, і, як наслідок, замість отримання соціально-економічного захисту від держави вони отримали значне обмеження і звуження їхніх соціальних гарантій.

З огляду на викладене урівноваження пенсій у розмірах і пенсій між одержувачами пенсій за спеціальними законами та пенсій на загальних підставах повинно вирішуватися шляхом підвищення рівня пенсійного забезпечення, насамперед розмірів тих пенсій, які не забезпечують достатній рівень життя громадян.

Ураховуючи наведене, Вищий адміністративний суд України застерігає парламент від прийняття цього проекту Закону.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Г. Шевченко' (H. Shevchenko), written diagonally across the page.